

پدیده

دختران فراری

از منظر روانشناسی و جامعه شناسی

مؤلفین:

آریتا امیر فخرانی

افسانہ علینقی زاوہ

پدیده دختران فراری

از منظر روانشناسی و جامعه‌شناسی

تألیف:

آزیتا امیرفخرایی (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس)

و

افسانه علینقی زاده (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت)

سرشناسه	: امیرفخرایی، آرزیتا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدید آور	: پدیده دختران فراری از منظر روانشناسی و جامعه‌شناسی تألیف: آرزیتا امیرفخرایی / افسانه علینقی زاده .
مشخصات نشر	: بندرعباس: دانشگاه آزاد اسلامی (بندرعباس)، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۲ ص.: شکل، نمودار، جدول
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۲۳-۳۲۷-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: دختران بی خانمان - - ایران
موضوع	: نوجوانان فراری
موضوع	: دختران - - مسائل اجتماعی و اخلاقی
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی (بندرعباس)
شناسه افزوده	: علینقی زاده، افسانه
رده بندی کنگره	: HV۴۴۹۳ الف ۸ پ ۴ ۱۳۸۸
رده بندی دیویی	: ۳۶۲/۷۰۸۶۹۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۷۸۱۳۴۵

حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

تلفن تماس: ۰۷۶۱-۶۶۷۰۲۴۳

پدیده دختران فراری از منظر روانشناسی و جامعه شناسی

تألیف:

آرزیتا امیر فخرایی (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس)

افسانه علینقی زاده (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافت)

چاپ اول: ۱۳۸۸

قطع: وزیری

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۷۰۰۰ ریال

ISBN: 978-964-223-327-4

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۲۳-۳۲۷-۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیریه :

تمام کسانی که برای بهبود
امور کودکان و نوجوانان
تلاش می کنند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
	فصل اول :
۱۷	آسیب اجتماعی
۲۰	گونه شناسی آسیبهای اجتماعی
	فصل دوم :
۲۵	تعریف کودک و نوجوان
	فصل سوم :
۲۹	تعریف فرار و دختران فراری
۲۹	الف) کودک طرد شده
۳۰	ب) کودک فراری
۳۱	ج) کودک منحرف
۳۳	د) کودک در خطر
۳۳	ی) کودک خیابانی
۳۴	ها) کودک بزهکار
	فصل چهارم:
۴۱	تقسیم بندی فرار و جوانان فراری
۴۱	۱- انواع فرار
۴۱	الف) فرار عکس العملی
۴۱	ب) فرار برای راحت زندگی کردن
۴۱	ج) فرار برای آینده سازی
۴۱	د) فرارهای موقعیتی
۴۲	۲- فراری ها
۴۲	۳- رانده شده ها
۴۲	۴- جوانان سازمان یافته
۴۲	شیوه های فرار از منزل

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل پنجم:
۴۵	تاریخچه دختران فراری در ایران و جهان
۴۷	دادرسی ویژه نوجوانان در ایران
	فصل ششم:
۵۲	شیوع و همه گیر شناسی دختران فراری در ایران و جهان
	فصل هفتم:
۶۹	علل فرار دختران از منزل
۷۵	الف) علل فرار دختران از منزل از نظر فردی
۷۶	ب) علل فرار دختران از منزل از نظر خانوادگی
۷۷	ج) علل فرار دختران از منزل از نظر اجتماعی
۸۱	د) علل فرار دختران از منزل از نظر اقتصادی
	فصل هشتم:
۸۵	دیدگاه‌های مختلف در مورد فرار دختران از منزل
۸۵	۱- دیدگاه اجتماعی و اقتصادی فرار دختران
۸۷	الف) تاثیر فقر بر بزهکاری
۸۷	ب) نظریه برچسب زنی
۸۸	ج) نظریه تضاد
۹۱	۲- دیدگاه جامعه شناسی رفتارهای انحرافی از نظر هاگان
۹۴	۳- دیدگاه‌های فمنیستی تبیین انحراف زنان
۹۶	الف) دیدگاه‌های فمنیستی لیبرال (آزادیخواه)
۹۷	ب) دیدگاه‌های فمنیستی رادیکال
۹۸	ج) دیدگاه‌های فمنیستی مارکسیست
۹۹	د) دیدگاه‌های فمنیستی سوسیالیستی
۱۰۰	ه) دیدگاه‌های فمنیستی پسامدرن
۱۰۲	۴- دیدگاه روانشناختی و تبیین انحراف زنان
۱۰۳	الف) خصوصیات و تفاوت‌های سنی دختران و پسران
۱۰۵	ب) خصوصیات تربیتی و هویتی دختران
۱۰۹	ج) هویت اجتماعی دختران
۱۴۲	۵- دیدگاه‌های زیست شناختی و تبیین انحراف زنان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل نهم :
۱۴۷	پیامدهای پدیده فرار دختران از منزل .....
۱۴۷	الف) پیامدهای فردی فرار .....
۱۴۸	ب) پیامدهای خانوادگی فرار .....
۱۴۸	ج) پیامدهای اجتماعی فرار .....
	فصل دهم :
۱۵۳	راهکارهایی برای کاهش پدیده فرار دختران از منزل .....
۱۸۴	گزارش چند مورد دختر فراری .....
۱۸۵	واژه های کلیدی .....
۱۸۹	منابع فارسی .....
۱۹۹	منابع لاتین .....

پیشگفتار

فرار دختران، پدیده‌ای است که در بحث آسیب‌های اجتماعی می‌گنجد و بنابر آمار و ارقام رسمی و غیر رسمی اعلام شده این پدیده نه تنها رو به کاهش نیست، بلکه با اشکال پیچیده و گوناگون در جامعه گسترش پیدا کرده و اینک به صورت معضلی جدی در برابر مردم، مسوولان انتظامی، قضایی، فرهنگی و اجتماعی قرار گرفته است. در نخستین همایش آسیب شناسی اجتماعی کشور آمده است: آمار دختران فراری در سال ۷۸ نسبت به سال ۶۵ حدود ۲۰ برابر شده و سازمان بهداشت جهانی سالانه بیش از یک میلیون نوجوان ۱۹-۱۳ ساله فراری از خانه را گزارش کرده است. (گلدوست و ترشیزی، ۱۳۸۳)

شاید فرار دختران و زنان از خانه در مقایسه با سایر آسیب‌های اجتماعی، فراوانی کمتری داشته باشد، اما به علت گستردگی تاثیر آن بر خانواده، جامعه و احتمال بروز آسیب‌های اجتماعی دیگر نظیر: اعتیاد، روسپیگری، زدی، ایدز و... این مقوله از حساسیت و اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد.

مطالب این کتاب در ده فصل گردآوری شده است. در ابتدا با تعریف کودک و نوجوان، تعریف فرار و انواع آن، تاریخچه این پدیده، آمار و همه‌گیری فرار دختران از منزل در ایران و جهان، علل، پیامدها، دیدگاه‌های جامعه‌شناسی و روانشناسی و در نهایت ارائه راهکار اجرایی و علمی مناسب با وضعیت فرهنگی کشورمان به اتمام رسیده است.

در پایان از همکاری ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر عباس جناب آقای دکتر شهریار مشیری و معاونت محترم پژوهشی دانشگاه جناب آقای دکتر محسن دهقانی که با حمایت‌های خویش مؤلفین را یاری رساندند و از جناب آقای مهندس رضا محیاپور و خانم فاطمه محیاپور و همکار و استاد ارجمند سرکار خانم فریبا قاسمی نژاد، سروران گرامی جناب آقای دکتر اقبال زارعی و جناب آقای دکتر محمود رئوفی که با نکته سنجی و یادآوری نکات ارزنده در تدوین این کتاب، بسیار تأثیر گذار بودند و از سرکار خانم منشدی پور که با حوصله و دقت نظر ویراستاری این کتاب را بر عهده گرفته‌اند و از مرکز خبرگزاری ایسنا و همکاران محترم این مرکز جناب آقای امین کریم الدینی، سرکار خانم منصوره کریم الدینی و سرکار خانم حسینی و از همکاران محترم سازمان بهزیستی شیراز (خانم پشت‌یافته)، سازمان بهزیستی کرمان (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی)، سازمان بهزیستی بندرعباس، از کتابخانه دانشگاه‌های آزاد بندرعباس و هرمزگان (آقایان بخشی، بهرامی، دانش‌نیا و رضوی) و دانشجویان علاقمند، خانم‌ها: میترا محسنی، فرخنده قلی‌زاده، ساره دانش، ساره شمالی، فاطمه علوانی جهرمی و تمامی کسانی که به ما دست یاری دادند، قدرانی می‌شود.

امیر فخرایی - علینقی زاده

تابستان ۱۳۸۸